

Ambachtelijke bank van puddelijzer

Al 24 jaar organiseert het Nederlands Gilde van Kunstsmeden (NGK) de Internationale Smedendagen in het Hemelvaartweekend. Dit jaar vond het evenement plaats in het ir. D.F. Woudagemaal in Lemmer, het grootste nog werkende stoomgemaal ter wereld. NGK-lid Smederij Lemsterhoek uit Lemmer, werkte mee aan de uitgebreide restauratie van het gemaal.

Luxemburgse smeden werken aan een ornament, een dubbele drakenkop.

Overzicht van gesmede ornamenten tijdens het festival.

Het jaarlijkse evenement is hét moment voor smeden om elkaar te ontmoeten. Om van elkaar te leren en om samen te werken. Daarnaast is het festival een belangrijke manier om de beroepsgroep onder de aandacht te brengen bij een groot publiek. Dat doen de smeden door onder toezien van vele bezoekers de mooiste projecten te maken.

PUDELIJZER

Tijdens de restauratie van het ir. D.F. Woudagemaal in Lemmer ontdekte smid Johan Otten van Smederij Lemsterhoek zogenaamd puddelijzer. Dat is een oude ijzersoort die tegenwoordig niet mee wordt geproduceerd. “Puddelijzer is heel anders dan het ijzer dat we vandaag de dag gebruiken”, vertelt de smid.

*‘Het is traditie om een
aambeeld te ploffen’*

“Het is mooi gelaagd en heeft wel iets weg van bladerdeeg. Het roest heel gelijkmatig en mooi, het lijkt dan wel bijna hout.” De productie van puddelijzer stopte al enige decennia voor de bouw van het gemaal. Toch werd het hier en daar nog gebruikt. Otten vermoedt dat de bouwers er voor kozen omdat het beter bestand is tegen zee-water. Het Woudagemaal grensde immers aan de Zuiderzee voordat, door de bouw van de Afsluitdijk in 1932, het zoete IJsselmeer ontstond.

BANK

Tijdens de restauratie kon niet al het puddelijzer en hout van de vloeddeuren opnieuw voor het gemaal worden gebruikt. Samen met een aantal collegasmeden heeft Otten van dit materiaal een bank ontworpen, met als bekroning een zwarte ijzeren tulp. Tijdens de Smedendagen maakten smeden uit Nederland, samen met collega's uit België, Duitsland en Luxemburg, versieringen voor de bank. Aan het einde van

de twee dagen waren allerlei ornamenten gesmeed; lisdodden, andere bloemen, vissen, slakken, vogels, draakjes en een zeilscheepje.

TRADITIE

Het evenement eindigde zoals het begon: met een luide knal. Het is traditie een smeedmanifestatie te openen en af te sluiten door een aambeeld te 'ploffen'. Smid Albert Donker van Heel: "Deze kunst heb ik geleerd van een oude Engelse smid. De speciale holte onderin een aambeeld vul ik met buskruid. Precies genoeg zodat het aambeeld ongeveer een meter de lucht in springt. Een betekenis heeft deze traditie niet, maar het is altijd lachen!" Volgend jaar organiseert het NGK het evenement wederom in het Hemelvaartweekend, dan op vrijdag 6 en zaterdag 7 mei.

NGK EN ONDERWIJS

De leden van het Nederlandse Gilde van Kunstsmeden zijn onder andere actief op het gebied van restauratie en kunst- en siersmeedwerk. Het echte ambachtelijke handwerk. De branchevereniging probeert op verschillende manieren de beroepsgroep te ondersteunen. Op dit moment

Een gesmeed zeilschip.

zijn er ontwikkelingen op het gebied van onderwijs. Tijdens de mbo-opleiding Constructiewerker aan het ROC van Flevoland in Almere was het al langer mogelijk om in het vrije deel voor een module Smeden te kiezen, op dit moment werken NGK en ROC samen aan de ontwikkeling van een Keuzedeel Smeden en Restauratiesmeden.

KEURMERK

Het keurmerk voor smederijen: NGK Erkende Smederij, wordt beheerd door de stichting

Erkende Restauratiekwaliteit Monumentenzorg (ERM). Door het keurmerk is het voor opdrachtgevers gelijk duidelijk dat een betreffende smederij aan hoge eisen voldoet. De stichting ERM heeft als doel het platform op het gebied van restauratiekwaliteit te zijn voor alle ambachten in de restauratie. Daartoe worden alle erkenningsregelingen in een uniform format vastgelegd. Volgende maand wordt de NGK Erkende Smederij ook vastgelegd in het uniforme format. Zo kan een opdrachtgever met hetzelfde gemak zien of hij met een kwalitatief goede smederij, dakdekker of steenhouwer zaken doet.

CURSUSSEN

Het NGK wil het vakmanschap van de smeden verhogen en organiseert cursussen voor de beginnende tot de gevorderde smid in de eigen opleidingssmederij in Huizen. Er is een regulier programma met cursussen als Basisvaardigheden en Hang- en Sluitwerk smeden tot specialistische cursussen als Vuurlassen en Vergulden. Voor iedereen die er wel eens aan denkt ooit zelf te smeden, organiseert het NGK de een-dagse workshop Kennismaken met smeden, die wordt gegeven op de Bataviawerf in Lelystad. Hou de agenda op www.smeden.nl in de gaten voor alle cursussen. •

Meestertitel

NGK doet onderzoek naar de invoering van een meestertitel smeden in Nederland. "In het kader van de campagne Excellent Vakmanschap van het ministerie van OCW en de herwaardering van het vak, kijkt NGK wat de meerwaarde is van het invoeren van een meestertitel en aan welke eisen een smid zou moeten voldoen om de titel te kunnen behalen", zegt branchemanager Miko Wijnands. NGK onderzoekt nadrukkelijk ook omringende landen waar meer een traditie heerst van meestertitels, zoals Frankrijk en Duitsland, landen waar de smeden al goede banden mee hebben.

Branchemanager Miko Wijnands.